

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Cesarjev prvi god.

Prvič bomo slavili prihodnjo nedeljo, 4. novembra, imendan našega novega cesarja Karola I. Slavili ga bomo sicer v sredi bojev in pomanjkanja, toda slavili ga bomo z veseljem navdušenjem. Saj si je mladi cesar kljub kratki dobi svojega vladanja popolnoma pridobil naša srca, srca vseh svojih avstrijskih narodov, srca vseh, ki so na bojiščih ali na domih. Ko smo okušali v treh vojnih letih polno čašo grenkobe in gorja, imamo vendar-le prijetno zavest in tolažbo, da smo prejeli od božje previdnosti v osebi novega cesarja Karola modrega vladarja, ljudomilega in krščanskega gospodarja ter ljubečega in skrbnega skupnega očeta.

Zaradi tega se bodo zbirali saj v duhu pred njegovim prestolom vsi njegovi narodi, svesti si svoje svete dolžnosti, da bodo čestitali svojemu vladarju k godu pristrčno in ljubeče, kakor otroci svojemu najboljšemu očetu. Vsi bodo prihajali, vsi se mu bodo poklanjali kot pokorni podaniki, vsi prisegali prisego večne ljubezni in zvestobe, ker vsi polagajo v njegove mlade vladarske roke svojo bodočnost, polni zaupanja, da bo, ko pride blaženi mir, vsem delil z blagodarim srcem sadove zmage in miru.

Vsi narodi avstrijski občudujejo plemenitost srca in duše svojega Karola. In kako tudi ne? Ko je prvič spregovoril s svojimi narodi, je napisal v svojem manifestu te-le besede:

„Svojim narodom hočem biti pravičen in mil knez. Spoštovati in upoštevati hočem njihove ustavne svobode in druge pravice ter skrbno varovati enakopravnost za vse. Neprestano se bodem trudil, da bodem pospeševal npravstveni in duševni blagor Svojih narodov, da bodem ščitil svobodo in red v Svojih državah, da bodem varoval vsem pridobivajočim udom družbe sadove dela ter skrbel tudi za njihovo gmotno blagostanje.“

Občudujemo cesarja Karola kot miruljubečega vladarja. On sam se je postavil na čelo mirovnega gibanja in upliva vsak dan bolj tudi na svoje slavne zaveznike v mirovnem smislu. Kako tolažilne se glasé besede v istem manifestu gledé miru:

„Storiti hočem vse, da čim prej odpravim grozote in žrtve vojne, da vrnem Svojim narodom težko pogrešani blagodejni mir, kakor hitro bodo to dopuščali: čast našega orožja, življenski pogoji Mojih držav in njunih zvestih zaveznikov ter trma sovražnikov.“

Žal, da se te najlepše obljube našega miruželčnega cesarja dosedaj še niso mogle udeležiti. Niso se še potrebni predpogoji izvršili. In vendar: kedo se najbolj resno trudi in prizadeva za dosego zaželjenega miru in blagostanja narodov, kakor ravno cesar Karol sam s sodelovanjem sv. očeta Benedikta XV. — Bili so časi, ko je vse basnelo za prelivanje krvi, ko je bila papeževa molitev za mir naravnost prepovedana in ko so se vršile ob ogromni udeležbi vojnonavduševalne prireditve v cerkvah in na javnih shodih. Besedice „mir“ si dolgo niti izgovoriti nismo upali. A prišel je vladar, poln ljubezni do trpečih ljudi, navdan pravega, nepokvarjenega krščanskega duha, odločen v svojih nastopih in ukazih, ki se je brez ovinkov in strahu postavil na stran velikega mirovnega papeža Benedikta ter

začel z njim visoko dvigati zastavo miru ter klicati svetu, naj vendar pusti že to nečloveško morijo. Vse, kar nima nobenega dobička od vojne, je z radostjo pozdravilo mladega cesarja in njegovo mirovno prizadevanje ter je bilo hvaležno rimskemu papežu. Cel svet mora priznati, da imata sv. Oče in cesar Karol danes največ zaslug, da ne zaspi zopet mirovno vprašanje, ampak da se kamen, ki se je končno odtrgal od trde skale, polagoma vali v dolino. Celo naši sovražniki govoré spoštljivo in priznalno o našem miruljubnem cesarju. Narodi avstrijski so tedaj po pravici navdušeni za svojega Karola, ker razume njihovo srce in ki mu je beseda „mir“ najdražja. Prepričani pa smo, da bode Bog to blago voljo cesarjevo in njegovih narodov blagoslovil. Kdor hoče vojsko, tistega naj vojska pokori in mori, a kdor pa resno hoče mir, njemu naj bode delež blaženi mir!

Občudujemo za njegov god našega milostnega vladarja! — Ko je nastopil cesar Karol habsburški prestol, je bila svoboda zaprta. S Karlovo amnestijo pa so se ječe odprle, verige so padle in prikazala se nam je liki osrečujoči zarji zlatá svoboda. — Gotovo ne pozna tisočletna zgodovina vladarja, ki bi bil otvoril začetek svoje vlade tako veledušno. Zaprl je temne ječe, a odprl je milijon sre goreče ljubezni; obrisal je potoke solz žalosti in obupa, a iz oči je izvabil morje solz veselja in hvaležnosti. Vsak izmed nas čuti sam na sebi, da smemo sedaj prosteje dihati. Na tisoč nedolžno zaprtih časti v cesarju Karolu svojega rešitelja. — Vsa ta in enaka plemenita in heroična dejanja nam dovolj dokazujejo v velikanski luči brezmejno dobrosrčnost in usmiljenost našega cesarja, ki nam ga naj Bog ohrani do starosti njegovega velikega prednika Franca Jožefa I. in do števila njegovih vladnih let!

Slovenci! Občudujemo še posebno mi svojega cesarja in vladarja! — Občudujemo ga kot samostojnega in neodvisnega moža, ki dobro vé, da Avstrija nima naloge, najprej skrbeti za druge, potem še-le za dobrobit vseh svojih mnogoštevilnih narodov. Občudujemo v njem vsem narodom pravičnega vladarja, ki nikakor ne misli, da je morda zagotovljena bodočnost Avstrije v predpravicah enega naroda, ampak, ki hoče za vse narode enake pravice, kakor imajo vsi enake dolžnosti. Prav v tem ga občudujemo s posebnim zadovoljstvom i mi Slovenci. Hvaležni bodimo Bogu, da nam je poslal vladarja, ki mu bije sree tudi za nas Slovence! Majhen narod smo sicer, a veliki smo v ljubezni, udanosti in zvestobi do svojega cesarja, do vladarske hiše in svoje domovine! In velika je tudi naša hvaležnost do nam naklonjenega cesarja, katero poklanjamo kot vezilo k njegovemu prvemu godovanju kot cesarju in kralju. Velikansko veselje nam je priredil naš novi cesar, ko je odlikoval lanskega leta slovenske junake, kranjski pešpolk št. 17. Tako je govoril:

„Hočem, da Moj prvorojenec, ki Mi ga je darovala božja milost, pripada od zdaj dalje Moji vrli, junaški vojni sili in ga imenujem vrhovnim imejteljem Mojega pešpolka št. 17, ki bo nosil od zdaj dalje ime „Cesarjevič“.

Po vsej naši domovini je takrat kipele navdušenje, ko se je razširila ta vest, s katero je cesar Karol slovenskemu ju-

naštvu in kranjski zvestobi in hrabrosti pripel najčastnejši znak. Ljubezen naša, ljubezen Slovencev mu je takoj ob njegovem nastopu avstrijske vlade hitela nasproti in ista ljubezen mu plamti iz naših src k njegovemu prvemu cesarskemu godu. Hvaležnost Slovencev mu bode vse čase pričala, da ni odlikoval nevrednih, ko je odlikoval in visoko povzdignil kranjski pešpolk in z njim ves slovenski narod. Da, cesar pozna naše hrabre očete, može in sinove, ki mu na vseh bojnih poljanah z lastno krvjo podpisujejo prisego neomajane zvestobe in udanosti slovenskih podanikov. Sam se je že čestokrat prepričal na frontah o resničnosti slovenskega junaštva. Da, cesar ve: da zvestoba je Slovencev dedščina, zvestoba je Slovencev svetinja, zvestoba, ki je preizkušena v vseh viharjih, zapečatená s potoki krvi na brezštevilnih bojiščih cesarstva ter globoko zasidrana v srcih udanega slovenskega ljudstva.

Občudujemo pa Slovenci prav danes svojega cesarja kot mogočnega, zmago-slavnega vojskovodjo! Saj imamo ravno mi Slovenci največ vzroka, se veseliti hrabrih činov avstrijskega orožja z združeno armado slavni nemških zaveznikov na soški fronti, ko se bije boj za naš obstoj, za naš življ. Vsak dan bolj se združuje po laškem zavratnem napadu razkosana slovenska domovina; saj kletega Italijana ni več na slovenskih tleh. — Gorica, solčna in oboževana Gorica zopet v avstrijskih rokah — kakšna radost za cesarja Karola za njegov godovni dan, kakšno zadoščenje za nas Slovence! Ravno kar se je krasno izkazalo, da pravica, ki je na strani katoliške Avstrije, končno le more zmagati. Ne Lah in ne drug sovražnik ne bodo gospodarji na naši slovenski zemlji, naš gospodar je in ostane naš zmagovalc nad krivico in hudobijo, naš iskreno časteč cesar Karol I. — Kvišku tedaj srca našemu narodu, kvišku srca k Bogu s prošnjami za blagor in čast cesarja in cele vladarske hiše! Bog blagoslovi i nadalje naše skupno orožje, da po zasluženu kaznuje tudi italijansko ošabnost in da pribori cesarju in celi obširni Avstriji težko pričakovani častni in trajni mir!

Z visokim ponosom in trdnim zaupanjem gledamo povodom Najvišjega godu na našega presvitlega cesarja Karola, ki že malodane eno leto vodi s spretno svojo roko in globokim svojim razumom usodo starodavnega cesarstva in ljubljene domovine. Slovesno prisegamo Karolu in njegovim preblagi sprogi Citi k prvemu cesarskemu imendnevu: **Ljubezen in udanost, hvaležnost in zvestoba do smrti!** — Protí nebu pa se dviga naša pristrčna molitev: „**Naj Vsemogočni nakloni našemu ljubljenu vladarju v najobilnejši meri svojo milost, svojo pomoč in svoj blagoslov!**“

Cesarska cerkvena slavnost v Novem mestu povodom godu Veličanstva Karola se bode vršila v kapiteljski cerkvi v nedeljo, 4. novembra. Točno ob pol 10. uri bode primeren govor. Po govoru sledi ob 10. uri pontifikalna sv. maša, ki jo bode daroval mil. gospod prošt dr. Seb. Elbert ob veliki asistenci. Novomeščani! Udeležimo se kolikor mogoče mnogoštevilno te cerkvene slovesnosti ter združimo svoje molitve za svojega dobrega cesarja Karola.

Franjo Neubauer:

Jugoslovani za god svojemu cesarju.

Ne nosi srebra Ti, ne daje zlata ta rod siromakov, trpinov, a dal Ti krvi je, potekla iz sre najboljših njegovih je sinov.

Z darovi obsulo je Tebe nebo, srce Ti je, car, pozlatilo, ko v mater je blago z bogato roko, življenja kali položilo.

Poslalo Ti biser je, čist in blesteč, z višave je pal nedosežne, ko majniško solnce pogledalo v cvet pomladne je rožice nežne.

Ta biser ob Tvojem prestolu blesti, viharjev temó Ti razzarja, v večerih brezkončnih gorjá in krvi zemeljsko Ti srečo ustvarja.

Kaj nam goré in doline rodite, s krvco junakov pojéne, zalite? Groblje, kjer dviga pri križu se križ, kaj iz milijonov nam semen rodiš?

Ste li, bojišča, zato pognojena, da nam zaklijejo žita rumena, ali za trnja bodečega rast s trupli gnojila je vojskina strast?

Kdaj se sovražne temé razbežite, gnane od jutra moči ognjevite? Kmetič miran in borilec drzan luči je svetle in tople željan.

Planila zarja iz teme bi zlata, ali zaprta še nočna so vrata. Z róko odločno odpri jih, vladar, da se zasveti nam svóbone žar!

Orli mogočni in sókoli prosti knezi višav so, gorá in dolin! Niso v kraljestvu prirode le gosti! V davno preteklost jim lega spomin: stari očetje in dedovi davni srečni so bili, ponosni in slavni!

V dneve pomladne, poletne, jesenske, drzni so v zimski poletali mraz, v grome in bliske jih gnal je peklenske dóma in trona visoki ukaz. Krov prasketal je in domek je górel, létel nad njima je sokol in orel!

Dalje in dalje so nesla jih krila, klónile niso peruti nikdar. Hrabrost in moč jim je misel ostrila, da je v nevarnosti dom in vladar. Guali pred sabo sovražne so ptiče daleč éez vóde, ravnine in griče.

Slávnostni dan se, naš cesar, Ti bliza! Sókolov, orlov perut pa šumi: doli do trona polet se jim niza, nosijo krono, napis ji blesti: **Tebi udani smo Jugoslovani, Ti nas zedini in čuvaj in brani!**

Vrnitev.

Poslovenil Z. S.

„Štefan Kronar“, je bral mladi pismo-
noša in podal staremu možu čez nizko seč
veliko, z uradnim pečatom opremljeno pismo.

„Saj ste to vi?“ je vprašal smehljaje.
„Lahko se pozabi, kajti dobrega pol leta
je že, kar sem vam prinesel zadnje pismo.
Gotovo je kako srečno sporočilo. Z Bogom!“

Pismo noša je vzel v roke palico, ki
jo je preje prislone ob živo mejo, in odšel
proti drugi vasi.

Stari Kronar je komaj odzdravil. Črez
oglato, zarjavelo lice, ki ga je obdajala siva
brada, je šinilo nekaj, kakor strah. Z obema
rokama je trdno držal pisanje in z veliko
težavo razbral črko za črko ob zgornjem
robu kuverte natiskane besede: „Avstrijski
Lloyd, Trst“. Oči so se mu zasolžile od
prevelikega truda.

Trenutek je strmел na naslov, potem
pa se je obrnil in s počasnimi koraki odšel
na nasprotni konec vrta.

„Marija, Marija“, je zaklical z hobne-
čim glasom in potem še enkrat: „Marija,
slišiš? — Pismo.“

V ozadju vrta med razobešenim pe-
rilom, se je začelo gibati in sključena postava
starke se je prikazala.

„Kaj praviš, Štefan?“ je vprašala.

„Pismo“, je odgovoril in ga ji držal
nasproti.

Obrisala si je ob krilo mokri roki,
preden ga je vzela.

„Od koga?“

Njen soprog je odmajal z glavo. „Ni
od Janeza, kajti njegovo pisavo poznam.
Od „Lloyda“ in veš, to so gospodje, na katerih
ladjah je vozil najin Janez.“

„In —?“ je vprašala starka nestrpnost.

„Nič. Pozabil sem Mateju reči, naj mi
ga prebere, tako sem bil presenečen. Pisa-
nega pa ne znam brati.“

Kronar je potegnil iz žepa lončeno
pipo in si jo poskusil prižgati. Toda roki
sta se mu preveč tresli.

„Kaj pa naj hočejo od naju gospodje,
če ni zaradi najinega Janeza?“ je dejala
starka in pogledala zdaj pismo, zdaj moža.

„Tudi jaz pravim tako in menim, da
je najboljša, ako greva k župniku in ga
poprosiva, da nama prebere pismo.“

„Da, prav imaš, Štefan“, je prikimala
starka, „ampak veš, takoj.“

Tekla je, pismo visoko držeč, v hišico,
medtem ko je stari šel počasi za-njo.

V sobici je poiskal Štefan v mali
košarici, ki je visela pod ogledalcem, v
časopise zavil paket in iz njega vzel pismo,
ki ga je dolgo primerjal z uradnim pisanjem.

„Saj sem vedel“, je dejal čez malo
časa pri sebi, potem ko je oba naslova natančno
primerjal med seboj. „Ni od Janeza.“

Počasi in skrbno je potem zopet zavil
paket skupaj in ga položil na staro mesto.

Par minut pozneje sta korakala oba —
ona si je obula nogavice in črevlje in si
zavila okoli glave starinsko svileni ruto,
on se je pa oblekel v nedeljsko suktnjo —
po kameniti vaški cesti proti župnišću, ki
je bilo oddaljeno dobre četrt ure od samotne
hišice. Tuje pismo je spravil Štefan v žep,
čez katerega je varno položil svojo desnico.

Čudeč se so gledali vaščani, ki so ju
srečali, za njima.

„Gotovo sta dobila od Janeza kako
sporočilo“, so dejali, kajti vsi so vedeli,
da Štefanov sin že več ko leto dni ni dal
od sebe nobenega glasu in so že govorili,
da je umrl.

Ko sta prišla v župnišče, gospoda ni
bilo doma. V bližnji vasi je učil verouk.
Tako sta morala čakati par ur, ki so se
jima zdele kakor večnost, a sta vendar
potrpežljivo čakala.

In končno je vendar prišel. Bogaboječ
sta pozdravila mladega, visokega duhovnika,
ki ju je prijazno peljal v svojo sobo in vpra-
šal, kaj da želita.

„Danes sva prejela neko pismo, gospod
župnik“, je ječlal Štefan, „in bi vas prav

lepo prosila, da ga nama preberete, kajti
midva se tega nisva učila.“

Župnik je prikimal in odprl pismo.

Strahupolni so bili njuni pogledi in
v tišini, ki je vladala v sobi, se je dobro
čulo težko dihanje Štefana, na katerega
se je starka z vso svojo težo naslanjala.

Počasi je odložil župnik pisanje od
sebe na mizo. Prijel je starčka za roko.

„Vi ste imeli sina Janeza, ne?“

Oba sta prikimala.

„Vi ste bili mornar, Štefan?“

„Da, gospod župnik“, je odgovoril in
ponos se mu je zrcalil na obličju.

„Marsikaterega hrabrega mornarja
ste videli umreti, kaj? In gotovo ste si
mislili ob takih prilikah, da lahko tudi
vas položijo enkrat v morsk grob?“

„Pravi mornar nikdar ne vpraša za
tem, kaj najvišji naš Gospodar določi. —
Toda ali je to napisano v pismu?“ je
vprašal Štefan.

Župnik je pritrdil. „Vaš Janez —
Štefan — se je — utopil z ladjo vred“,
je dejal duhovnik resno.

„Tako, tako“, je s težavo spręgovoril
starček, nekaj ga je tiščalo v grlu. Žena
pa je položila svojo glavo na njegovo
ramo; vsa objokana je bila.

Župnik je gledal skozi okno.

Gotovo je preteklo deset minut, potem
je Štefan dejal proti starki: „Le mirna bodi,
Marija. Ni drugače; že mora tako biti. —
Le tiho bodi.“ Skrb je zvenela iz njego-
vih besed.

„Hvala lepa, gospod župnik“, se je
potem obrnil proti temu in mu podal roko.
Župnik jo je krepko stisnil.

„Pojdita v miru, Štefan in vi mamica.
Mislita, da je višja volja ukrenila tako.“

Roko v roki sta šla ven; nista tožila,
njihova bol ni našla besedi, bila je prevelika.

In ko sta šla skozi vasi, ju ni nobeden
vprašal, kaj se je zgodilo. Brali so z njujinih
obličij, molčé so jima podajali roke in mar-
sikdo se je spomnil pri tem svojega brata
ali očeta, ki je našel isto smrt, kakor Janez.

Drugi dan ju je obiskal župnik v hišici.

„Prinesel sem vama pismo, ki sta je
včeraj pozabila pri meni. Sicer vama pa
tudi še nisem povedal, kje je vajin sin
umrl. — Tam v kitajskem morju je ladjo
dohitel strašen vihar, ki se imenuje „taifun“
in najbrže se je ladja potopila. Novembra,
lanskega leta, se je to zgodilo. Vsa po-
izvedovanja — tako stoji v pismu — so
ostala brezuspešna in iz tega sledi žalostna
resnica, da je ladja z vso svojo posadko
uničena.“

Stari Kronar je prikimal nemo.

„Taifun? No, potem je Janez mrtev.
Le eno je: hitra je bila njegova smrt, kajti
ta grozni vihar opravi v kratkem času z
največjo ladjo.“ Skoraj da se je stresel
pri teh besedah.

Župnik je vstal in se poslovil. „Pre-
našajta potrpežljivo in če bi bilo vama v
tej hišici preveč samotno, pa pridita v žup-
nišče, da se kako urico razgovarjamo.“

Spóštljivo sta spremila župnika do
vrat in šla potem na vrt. Starka je na-
brala rudečih rož in jih povila v šopek
in rekla mimoidočemu Mateju:

„Matej, bi bili tako prijazni in položili
te cvetke v cerkvi na Marijin oltar?“

„Kaj pravite, mati? Da bi cvetlice —
i seveda! Ampak povejte mi, je bilo več-
rajšnje pismo žalostne vsebine?“

„Tako je, Matej“, je odgovoril Kronar.

„Vi imate brata, ki je približno toliko star,
kakor naš Janez. Če hočete, Matej, par
hlač in suktnjo imam od njega... Janeza...“

„Janez, torej Janez“, je mrmral pismo-
noša sožaljno in sledil staremu v hišo, iz
katere je kmalu nato prišel s precejšno
culo v roki.

Poletje je minulo in prišla je me-
glena jesen.

Teden pred praznikom Vseh svetnikov
je dejal Kronar župniku, ki je šel mimo hiše
in ni pozabil stopiti k njima v sobo: „Letos

hočeva tudi midva okrasiti kako gomilo.
čtetudi je tuja, kajti Janezove ne moreva.“

„Lepo od vaju“, je pohvalil župnik.

„To bi bila gomila, takoj na desni strani
ob urodu. Mlado, tuje dekletu leži v njem,
ki je pred par tedni umrla tu v vasi. Ne
vem, kaj je hotelo tukaj. Tudi ne vem,
kako se je pisalo. Čakajte: Terezija —
Koren iz — —? Mi ne pade v glavo. —
Njeno gomilo gotovo ne bo nihče okrasil.“

„Da, to hočeva storiti“, je dejala starka,

„in zadnje cvetje z našega vrta hočem po-
viti v šopek.“

„In luč naj gori celo noč“, je pri-
stavil Štefan.

Na predvečer praznika sta sedela v
sobi in ona je pletla venec iz cvetlic, ki
jih je bilo vse polno na mizi.

Pogovarjala sta se o sinu.

„Veš še“, je dejal on, „kako so pred
leti govorili, da bo Janez vzel Matejevo
sestro Marijo, pa ni bilo nič iz tega?“

„O, da, se še spominjam, Štefan, kako
bi bilo danes; in potem, ko nama je Janez
pisal, da se hoče poročiti z neko Terezijo —“

Steklo v oknu je zazvenelo in oba
sta se prestrašeno ozrla nazaj.

„Janez“, je zamrmral on!

„Janez!“ je vskliknila ona!

Hitel je k oknu in potem k vratom,
jih odprl in mlad, močan mož je ležal v
njegovem naročju. Potem je hitel k starki
in jo poljubil...

„Ti si, Janez?“ je govorila ona vedno
in vedno in ga gladila po lasih.

„Da, mati živ in zdrav“, je rekel
smehljaje. „Ampak, kaj imata tu? —“

Pokazal je napol zgotovljen venec
in raztresene cvetlice.

„Za tebe, Janez, za na tvojo —
gomilo.“

„Da, da, ni veliko manjkalo in nikdar
me ne bi več videla. Vihar — bilo je
strašno“, je dejal mladi mornar resno in
se poigraval s cvetkami. —

„Na mojo gomilo, pravite; saj je
vendar nimam.“

„To že“, je dejala mati in ga stisnila
k sebi. „Toda zato sva pa hotela okrasiti
neko tujo gomilo.“

„Tujo gomilo“, je vprašal Janez, za-
topljen v misli.

„Tuje dekletu, ki je ni nobeden poznal,
je umrlo pred par tedni v vasi. Terezija
Koren se je imenovala“, je pojasnil Štefan
Kronar.

„Terezija Koren?“

Hitro je vstal in bol se je zrcalila
na njegovem obličju. Čez nekaj časa je
počasi spregovoril:

„Potem hočemo vkljub temu jutri
okrasiti gomilo, kajti Terezija Koren je
tista, o kateri sem vam nekdanj pisal...“

Solza je kanila iz njegovih oči na
cvetlice...

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

prav dobro, dasiravno je jako pozno se-
jana bila. Pozneje so jo pa vendar veči-
noma opustili ter jo zopet z navadno
domačo nadomestili. Očitati so jej prilično
manjše klase (štroke) ter drobnejše zrnje,
toraj manjši pridelek mimo onega na-
vadne koruze.

In tako je prišlo, da se dandanes
kaj malo te vrste koruze — namreč
ogerske seklerske — v naših krajih seje
ter prideluje, kar pa odločno ni za odo-
bravati, marveč za obžalovati. Manjši pri-
delek je namreč pri njej le navidezen, ne
pa istinit. Klasje ima namreč ona res
nekoliko manjše nego navadna koruza, a
zato je pa zrnje na istem jako, da čudo-
vito gosto, dolgo ter trdo, zagorelo rumene
barve. Tako zrnje pa daje močno ravno
isto množino moke, kakor ono navadne.

A kak razložek pa je v njeni do-
broti? Ta ni skoro za primerjati. In
ako bi bilo tudi res, da daje seklerska
koruza zaradi nekoliko manjšega klasja
manjši pridelek, saj temu je pač lahko s
tem odpomoči, da se jo poseje nekoliko
gostejše, kakor navadno. In to se stori
brez vsake škode, ker so njena stebila
precej manjša, to je nižja in tanjša mimo
onih navadne koruze.

Ali kake velike neprecenljive vred-
nosti ni to, da dozori ona v našem
dolenjskem podnebju vsako leto
prav gotovo, in da daje njeno zrnje
skoraj neprimerno boljše moko, kakor jo
daje navadna. Letos še-le je dozorela na-
vadna koruza komaj in komaj, pri seklerski
o tem niti govora ni. Kdor se hoče o tem
prepričati, poda naj se v Novem mestu
na dvorišče posestnika in gostilničarja g.
Janeza Ferliča, kjer visi pod hlevskim
podstrešjem velika množina kar že krasne
seklerce. Ako kaže temu posestniku to
koruzo že leta in leta namesto navadne
sejati, izplačalo se bo de to istotako gotovo
tudi vsakemu drugemu, ako jo v svoje
gospodarstvo uvéde. In v ta namen služijo
naj te današnje vrstice, to osobito za to,
ker je tako blizo prilika dana, seme se-
klerce zadobiti.

R. Dolénc.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Vinko Bitenc-Radoš:

Trije grobovi.

(V spomin č bratu in sestrama.)

Oveneli listi so zašepetali
vsem rajnim pozdrav iskren,
vseposvodi kot pesem eno;
v moji duši spomini so vstali
tožni, resnobni kakor jesen,
v spominih gorje je rojeno.

Vseh mrtvih dan — misli gredó
daleč tja na bojne poljane,
tam iščejo dragega groba;
križ osameli, cvetlice kje so?
niti gomile ni, mehko zrahljane,
med grobljo se skriva trohnoba.

Dalje, vse dalje, v domačo stran
romajo misli moje;
tamkaj za cerkvijo farno
z grobi pokrita leži ravan,
kjer se pozabi skrbi in boje,
kjer preneha življenje viharno.

Dvoje gomil se dviga, postlanih
v belo-rudeče hrizanteme,
pred njima upognem kolena:
ni sveč, a v prošnjah udanih
neti ljubezen besede neme
in solza kane iz očesa iskrena...

Naročniki,
priporočajte „Dol. Novice“!

Iz državnega zbora.

Dne 26. oktobra se je vršila seja vinorejcev, v kateri so bili posebno dobro zastopani člani Jugoslovanskega kluba, ki so že vsestransko na delu pri drugih strankah, da preprečijo vinski davek, kakor ga namerava uvesti država.

Davek na vino. Vladni načrt zakona o davku na vino in sadjevec je naletel med kmečkimi poslanci na močen odpor. Splošno se povdarja, da bi bil zakon, ako bi ga zbornica sprejela v tej obliki, katastrofa za naše vinogradništvo, ki se je v zadnjem času nekoliko opomoglo od prejšnjih slabih let. Najbolj nesrečna so določila o nadzorovanju kleti po finančnih organih in o pretiranih kaznih za tistega, ki bi ne naznanil pridelovanja. Finančni minister ni vpošteval, da je vinska cena samo trenutno tako visoka, da pa bo, ko pride mir, brez dvoma zopet padla, zlasti še, ako se pojavi tuja konkurenca. Načrt zakona tudi ne razlikuje med posameznimi vinskimi kvaliteta, tako da bi bilo naše najlažje vino ravno tako visoko obdavčeno kakor vino, ki se prodaja v buteljkah. Sploh je pa temeljno načelo, na katerem sloni zakon, popolnoma zagrešeno. Malega vinogradnika ali pridelovalca sadjevca vendar ne moremo staviti v eno vrsto s tovarnarjem, ki izdeluje pivo, sladkor ali špirit. Za bodočnost bi bila nevarnost, ako bi sedaj obveljalo to načelo, jako velika, da poseže finančni minister še po drugih kmečkih pridelkih in jim naloži produkcijski davek, kakor na žito (moko), krompir itd.

Odsek za vinstvo se je bavil s temi pomisleki in je sprejel soglasno troje predlogov poslanca Jarca. V prvem zahteva, naj se povabi k prihodnji seji poljedelski minister, ker se čuje, da kmetijsko ministrstvo ničesar ne ve o tem zakonu. Od finančnega odseka se naj dalje zahteva, da zasliši mnenje odseka za vinstvo, predno sklepa o zakonu. Konečno se naj zaslišijo o vplivu zakona na vinogradništvo izvedenci. Finančni odsek je ugotovil tej želji in zadeva se je s tem začasno zavlekla. Med tem so se pa na povabilo nižjeavstrijskega dež. odbornika, poslanca Mayerja zbrali poslanci vinorodskih krajev k posvetovanju, na katerem so se soglasno izrekli proti takemu vinskemu zakonu, ker bi pomenil naravnost uničenje vinogradništva. Na predlog poslanca Jarca se je izvolila deputacija, ki pojde k ministrskemu predsedniku, h kmetijskemu in finančnemu ministru, da posreduje v tej zadevi. Izmed naših poslancev so izvoljeni v deputacijo: Jarc, Roškar, dr. Pogačnik, Spinčič in Dulibič.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Kar smo dolgo pričakovali, se je udeležilo: 24. t. m. došlo je uradno poročilo, da se je pričela dvanajsta soška bitka, katero pa niso pričeli Italijani, temveč avstroogrski in nemške čete pod vrhovnim poveljstvom samega presvitlega cesarja Karola. Na celi bojni črti od Tirolske do Jadranskega morja so boji oživeli in vže s prvim sunkom vzele so naše in nemške čete, katere so ojačile našo armado, ob zgornji Soči na 30 kilometrov široki črti prve italijanske postojanke ter ujele nad 10.000 Italijanov, mej njimi divizijska in brigadna poveljstva. Sila sunka, kateri se je komaj pričel, trajno narašča. Nezmoteno v vseh nevarnostih, železno zvareno v skupnih bitkah in zmagah preteklosti, diči zdaj naše orožno bratstvo z Nemčijo, simbol edinstva in zvestobe v največji meri boj proti laškemu dednemu sovražniku. Pod železnimi udarci v nad triletni vojski preizkušenih čet osrednjih velesil se majajo italijanske črte in danes, v tako kratkem času, odkar se je pričela ofenziva, prebile so naše in nemške čete italijansko bojno črto na več mestih ter ustvarile z osvovitvijo doline Soče v velikem loku obdajajočih skalnih gora: Rombona, Kanina, Stola in Matajurja, deset širokih predorov preko Julijskih alp in omogočile s tem dohod v pred italijansko nižavo severovzhodno Vidma ležeče pogorje in hribovito ozemlje. Druga italijanska armada bila je v treh dneh bitke popol-

noma poražena ter se je umikala na cestah in potih, ki vodijo od gorovja proti črti Tarcento-Cedad. Znatna ojačenja, katera je poslalo italijansko vojno vodstvo na pomoč, poskušala so umikanje druge italijanske armade ustaviti in prodiranje naših in nemških čet ovirati, toda vse zastoj. Zahodno in jugozahodno Tolmina prekoračile so naše čete greben Kolovrata ter napredovale po cesti proti Cedadu, katerega so, kakor najnovejša poročila javljajo, tudi vže zavzele. Dalje južno potisnili smo sovražnika z visoke planote Banjšica-Sv. Duh proti Soči, zvečer 26. t. m. zavzeli smo Soško dolino obvladujoče višine Vrba, stali pred Plavami in dosegli v odseku Sv. Gora Solkan reko Sočo. Sovražnik se je pripravljal, da izprazni Gorico, katera je sedaj že tudi v rokah avstroogrskih in nemških čet.

Na kraški visoki planoti nastopili so tudi deli armade Borojeviča z napadi ter vzeli sovražniku postojanke vzhodno Vipave pri Fajtem hribu. — O uničujočem porazu Italijanov se poroča 29. t. m., da so Italijani izgubili v štirih dneh vse, kar so v dveh in pol letih pridobili, poleg tega so že tudi beneški Slovenci pod Avstrijo! Armadi vojvode Aosta in generala Capelle sta premagani. Sv. Goró in Gorico so vzeli hrabri Hrvatje. Kalvarija, Fajtov hrib, Cedad, Gradišče in Tržič so v naših rokah!

Tako sledi udarec udarec, izvrstno utrjena in zgrajena bojna črta naših nekdanjih zaveznikov je v širini 80 kilometrov predrta in vže stoje naše nad vse hrabre čete precej globoko na italijanskih tleh. Ozemlje, katerega si je verolomna Italija po malem v enajstih soških bitkah, v katerih je žrtvovala stotisoče svojih najboljših sinov, „neodrešenec“ na ljubo, priborila, morala je in bo še zopet zapustiti, kajti vsako uro se manjšajo nje pridobitve na pridobljenem ozemlju. Kruto se maščuje verolomstvo nad Italijo, kajti doma se pa pripravljajo revolucija, pred koje izbruhom se tresejo povzročitelji vojske in njih pristaši. Plen, katerega so poleg zopet osvojenega ozemlja Italijanom, v petih dneh trajajoči bitki odvzele naše in nemške nad vse hrabre in junaške čete presega vže dosedaj nad 130.000 ujetnikov, 1000 topov, neštivilne množice strojnih pušk, minometalcev in raznih vsakovrstnih vojnih potrebščin ter narašča z vsako uro.

Dopisi.

Iz Novega mesta. Zopet žrtev vojne. 26. oktobra 1917 je v Pančovi na južnem Ogrskem za veke zatisnil oči naš rojak, podpolkovnik gospod Anton Kovačič. Rojen leta 1869 v Postojni je dovršil svoje gimnazijske študije v Novem mestu, kjer je služboval njegov blagopokojni oče. Namenil se je študirati pravo, vendar je po prvem državnem izpitu na Dunaju uvidel, da ni vstvarjen za civilno službo. Kot rezervni častnik se je dal aktivirati in je služil na raznih krajih, v Petrovaradinu, Zagrebu, Travniku, Jajcu itd. ter bil dalje časa orožniški oddelni poveljnik v Bosni. Tam je dovršil štabni kurz z odliko in mu je bilo s tem zasigurano povišanje izven ture. Ko je izbruhnila vojna s Srbijo, se je on boril z mladeniškim pogumom, bil večkrat odlikovan — toda grozni naporji so mu vsadili kal smrti, ki ga je rešila zemskega trpljenja. Umril je vsled razširjenja srca za otrpnenjem. Leta 1915 smo ga zadnjič videli v Novem mestu kot majorja. Prej tako čvrst, okrogel je bil že tedaj tako na slabem, da smo se bali zanj. Zdaj ga ni več. Malo pred smrtjo je postal podpolkovnik. Za njim žaluje blaga vdova, žalujejo pa vsi, ki so ga poznali. Bil je nad vse ljubeznjiv, duša sama in zelo pameten mož, lepo karijero je imel še pred seboj. V Pančovi je imel lepo posestvo, njegovi vinogradi so vzor umnega vinogradništva, s katerim se je osebno bavil. S Premysla, kjer je na zadnje služboval, je prišel umret na domačo zemljo. Bodi mu lahka. Bil je brat gospe deželosodnega svetnika Bučarja ter gospe mestnega svetovalca in posestnika Maksa Brunerja. Izrekamo tem in vsem drugim sorodnikom najiskrenejšo sožalje. Blagemu in odličnemu rojaku-junaku bodi večni raj!

Iz Grobelj pri Št. Jerneju. Padel je na soški fronti 20. avgusta 1917 posestnik Janez Žnidaršič, star 42 let, oče osmerih otrok. Bil je dober in priden gospodar. Šel je še-le letos sušca meseca k vojakom. Rekel je, da bo kmalu prišel

domov, ali, ni ga bilo več in ne bo ga nikoli več! Zemlja ga je zasula, Krn je njegov grob. Prezgodaj je padel; še vseh svojih otročičev ni videl, ker Francek je bil rojen ob njegovi odsotnosti; nikdar ne bode videl svojega skrbnega očeta. Uboga žena s takšno veliko družino in s tako majhnimi otročiči! Rajni je bil tudi tretjerednik, kar naj ostane drugim za vzgled. Počivaj v miru, dragi prijatelj, da se enkrat zopet srečno vidimo nad zvezdami! Žnidaršič je že 94. vojak, ki je padel v sedanji vojski iz Št. Jernejske župnije. — V zadnjem času so zopet zvonove snemali; pa pri nas sta še vendar dva ostala. Izmed trinajstih podružnic sta samo v Grobljah še dva zvana. Pa saj sta tudi najstarejša daleč na okrog; obhajala bodeeta kmalu tristoletnico, če bosta sploh še dočakala. Žalostno je, ker pri nekateri cerkvi ni nobenega zvona več. Zares, žalostni časi. J. Jordan.

Domače in tuje novice.

Opozarjamo še enkrat na dan vojnih grobov. Kakor smo zadnjič poročali, bodo v Novem mestu jutri, na dan Vseh svetnikov, 1. novembra, šolske deklice pobirale na novem pokopališču prostovoljnih darov v pušice, dopoldne od pol 11. ure do končane žalne slovesnosti v spomin tu pokopanih vojakov. Popoldne pa bodo s pušicami pobirale mlili darov ob obeh uhodih na starem mestnem pokopališču in v njegovem obližju. — Da bode pa uspeh čim izdatnejši, se bodo na dan Vernih duš, 2. novembra, predložile občinstvu po šolskih učencih nabiralne pole s prošnjo, da vsak po svoji najboljši moči podpiše večji ali manjši znesek, katerega naj takoj vrže v pušico, ki jo bodo učenci seboj imeli. Torej storimo tudi to pot svojo sveto patrijotično dolžnost!

Slovesno zvonjenje je bilo preteklo nedeljo popoldan v kapiteljski cerkvi, ko je bila zavzeta Gorica.

V zastavah je Novo mesto vsled zmagoslavnih dejanj naših vrljih avstrijskih in zavezniških armad na soški fronti ter posebno vsled osvojitve solnčne Gorice iz rok kletega Laha. Nakloni Bog i nadalje zmage našemu orožju!

Povodom cesarjevega godu ne pozabimo na „Vojnega moža“ v Novem mestu. Zabijajmo žreblje kar v največji meri, da tako poslavimo in počastimo naše hrabre vojake ter ob enem po namenu cesarja položimo dar na oltar domoljubja za blagor in korist kranjskemu deželnemu društvu za vdove in sirote v vojski padlih vojakov domačih kranjskih polkov.

Cerkveno. Na vernih duš dan se v Novem mestu v kapiteljski cerkvi prične slovesno opravilo za mrtve ob deveti uri dop. in ne ob 8. uri kakor je bilo prvotno naznanjeno. Po naročilu preč. knezoškof. ordinarijata v Ljubljani bo slovesna pontifikalna črna sv. maša za padle vojake, h kateri se povabijo vsi verniki in posebej tudi županstva ter razni c. kr. uradi.

Novomeškimi županom je bil izvoljen gosp. Karol Rosmann. V odborovi javni seji v pondeljek 29. okt. pod predsedništvom gosp. A. Pauserja je dobil 12 glasov od 15 oddanih.

Darove za dr. Krekov spomenik radevolje sprejema tudi naše uredništvo. — Dolenjci, izkažimo se kot zvesti častilci rajnega in ovekovečimo njegov spomin z izdatnimi darovi za tem veličastnejši njegov spomenik! Tozadavni oklic smo pričeli že v zadnji številki.

Sprejemni izpit. C. kr. ministrstvo za pouk in bogočastje je dovolilo, da se smejo novi učenci za I. razred naknadno v jesenskem terminu sprejeti in šolo kot javni učenci obiskovati, če se bo dobila za to primerna soba, če pa ne, potem ne bo sporednice. Vpisovali se bodo v soboto,

3. novembra, ob 2. uri popoldne in sprejemni izpit se bo vršil v nedeljo, 4. novembra, ob 8. uri zjutraj.

Premeščeni so čč. gg. kaplani: Janez Strajhar iz Št. Ruperta v Ribnico; Vinko Lavrič od Sv. Trojice pri Tržišču v Št. Rupert; Alojzij Peček, novomašnik, se namešča za kaplana k Sv. Trojici pri Tržišču; Franc Sedej iz Polhovega gradca na Dobravo.

Za zasluge v prid Rdečega križa je bil odlikovan s častnim križem družega razreda z vojnim znakom g. Karol Ekel, c. kr. okrajni glavar v Litiji.

Umrli je v ces. Elizabete bolnici v Novem mestu 29. oktobra gdčna Marija Pompe, samska kuharica iz Kostanjevice, stara 45 let. Naj v miru počiva!

Razglas. Mestno županstvo naznanja, da se bode prihodnji teden v torek, sredo, četrtek in petek, t. j. 6., 7., 8. in 9. novembra 1917 oddajala moka za ves mesec in sicer v sledečem redu:

Torek:				
h. št.	1 do	15 od	8. do	9. ure dopoldne;
	16	24	9.	10.
	25	32	10.	11.
h. št.	33 do	42 od	3. do	4. ure popoldne;
	43	56	4.	5.
Sreda:				
h. št.	57 do	72 od	8. do	9. ure dopoldne;
	73	85	9.	10.
	86	98	10.	11.
h. št.	99 do	115 od	3. do	4. ure popoldne;
	116	138	4.	5.
Četrtek:				
h. št.	139 do	153 od	8. do	9. ure dopoldne;
	154	168	9.	10.
	169	188	10.	11.
h. št.	189 do	208 od	2. do	3. ure popoldne;
	209	220	3.	4.
Petek:				
h. št.	221 do	230 od	8. do	9. ure dopoldne;
	231	250	9.	10.
	251	263	10.	11.
h. št.	264 do	280 od	2. do	3. ure popoldne;
	281	298	3.	4.

Razglas. Mestno županstvo naznanja, da se bode od 1. novembra 1917 nadalje oddajalo goveje meso za stranke v mesnici Mežnaršič ob četrtkih in nedeljah v sledečem redu: Stranke, ki dobavajo meso po normalni (navadni) ceni (na rdeče izkaznice)

od 6. do 8. ure zjutraj.

Stranke pa, ki dobavajo meso po nižani ceni (na prejemne pole)

od 8. do 10. ure dopoldne.

Vse stranke naj prihajajo točno ob določeni uri, ker izven gori navedenih ur se jim meso ne bode oddajalo.

Za Zavod za vojni oslepele vojake v Gradcu. Mesto venca za pokojno gospodično Dorico Lepič je nabral v gostilni pri g. J. Košaku v Novem mestu narednik g. Krže častno svoto 106 kron. Darovali so: Gospa Mici pl. Jesensky (roj. Košiček) 10 K, gospa Mici Kenda 10 kron, gospa Franciška Košak 10 K, gpdčna Mimica Košakova 10 K, g. Jožef Ojup 10 K, g. Ivan Košak 5 K, gosp. Pepica Žnidaršič 2 K, Neimenovana 10 K, g. Anton Rožet 5 kron, g. Žani Košak 5 K, Neimenovana 6 K, g. Matevž Kodela 4 K, gospodična Franciška Zupančič 2 K, g. Ivan Krževani 2 K, g. Tone Stopar 2 K, gpdčna Anica Müller 2 K, gospa Terezija Kroner 1 K, gospa Košir (Kol. restaur.) 3 K, gospodična Polonica Taučar 2 kroni, gospa Rosman (Beršlin) 3 K. Razun tega so darovali za omenjeni zavod izvan gostilne: G. Anton Globelnic 1 K, gosp. Franc Kastelic 1 K. Skupaj 106 kron. — Vsem gre najlepša hvala, posebno pa gospodični Mimici Košakovi, katera se je največ trudila za pridobitev večje svote ob izgubi njene velike prijateljice. — K tej svoti smo pridjali že izkazanih 31 kron ter poslali skupno svoto 137 kron č. sestri Klari Verhunc v Gradec. Dosedaj je odposlalo naše uredništvo ravno 300 K v omenjeni zavod. Najprisrčnejši: Bog plačaj vsem vsem blagim sotrudnikom in darovalcem!

Gospodarstvo.

Oddaja divjega kostanja za krmo. Kdor želi dobiti kaj divjega kostanja za pokladanje živini, naj ga takoj naroči pri Deželniemu mestu za krmila. Divji kostanj daje tečno krmo ne samo divjačini, ampak tudi domači živini in se da porabiti kot močna krma za konje, prešiče in goved. Velika živina ga prenese po par kilogramov na dan, prešiči in ovce pa po pol kilograma. Opozorjamo letos na to krmo posebno večje posestnike konj, pa tudi druge živine.

Gospodarske pomožne pisarne za vpoklicane. Častniki in vojaki, ki pred vpoklicom v vojaško službo ali pa iz kraja, kjer službujejo, ne morejo urediti svojih zasebnih poslov, kakor tudi njihovi svojci (žena, zakonski nasledniki, stariši, stari oče in stara mati, prastariši, bratje in sestre, tast in tašča, nezakonska mati vpoklicanega in njegovi nezakonski otroci) se morejo v takih stvareh obrniti na gospodarske pomožne pisarne, da te uredi take posle v imenu vpoklicanega. Gospodarske pomožne pisarne, ki uradujejo brezplačno, obstojajo navadno na sedežu namestništev, deželnih vlad in političnih oblastev prve stopinje, kakor tudi po posameznih občinah. Na Kranjskem obstoji „Gospodarska deželna pomožna pisarna“ v Ljubljani v poslopiju deželnega sodišča, ki razteza svoj delokrog na celo deželo Kranjsko. Pomožne pisarne dajejo zlasti tudi pojasnila v pravnih stvareh (pravna pomoč) in oskrbe tudi podpis odvetnika.

„Mrtvi živijo“.

List „Psychische Studien“ je prinesel poročilo o naslednjem dogodku: V tej globoko resni dobi, ko jaše jezdec iz skrivnega razodetja križem sveta in na tisoče in tisoče cvetočih mladeničev neusmiljeno pokosi, nudi žalostnim ostalim edino uteho dejstvo, da naši mrtvi živijo. Naj jih resničen dogodek, o katerem poročamo tu, potrdi v tej resnici.

Mlad kandidat z bavarskega učiteljskega je podal o tem dogodku, ki ga je globoko pretresel, pismeno poročilo svojemu učitelju verouka, mojemu prijatelju, na kar sem letos dne 24. aprila sam obiskal priče tega dogodka ter jih natanko zaslišal. Tu se gre za družino trgovca X. v M. (imena in naslovi so uredništvu „Psychische Studien“ znani). Ta družina ni bila srečna, ker oče ni imel uspeha s svojimi tehničnimi izumi (vijak za ladje, izpopolnjena zrakoplovna), ampak je še finančno propadel. Navsezadnje sta se mož in žena ločila in se je on sam nastanil v drugem stanovanju v M. Pozneje je bila žena onega trgovca nekega dne, ravno ko je bila v svoji prodajalnici, poklicana k telefonu, kjer ji je neznan glas podal to-le poročilo: „Vaš mož je ravnokar skočil v reko I.“ Ženo je to poročilo jako pretreslo, posebno še zato, ker se je takoj dognalo, da pogrešajo njenega moža. Čez nekaj tednov so potegnili truplo iz reke, nedaleč mesta U. Truplo je imelo veliko rano. Zgodil se je umor ali samoumor? Pravega se ni dalo dognati. Čez leto in dan po njegovi smrti, spomladi l. 1913. je šla neko nedeljo popoldne cela družina: mati, dva sina, šest- in petletni ter dve hčerki, petnajst- in osemletna, ob reki v mesto U, da bi poiskali očetov grob in malo na njem pomolili.

Ko so tako šli, so namah zagledali proti sebi po cesti gredočega moža (družina je korakala po stezi, ki je šla vzporedno s cesto ob rečnem nasipu); v tem moškem so vsi spoznali očeta. Šestletni deček je prvi nemo in začudeno pokazal v ono smer, mater — kakor mi je pravila — je „to takoj pretreslo“, zakaj obličje, postava, karakteristične kretnje, obleka — to vse je bilo očetovo. Najstarejši sin je pa od čuda kar ostrmel in šel naprej, ne da bi bil besedico črnil, na

nasip, mati mu je pa še zaklicala: „Pojdi za njim pa nagovori ga!“ Da mati sama ni pohitela za možem, se pojasnjuje iz jako napetega razmerja, v katerem sta oba zakonska živila. Dolgo, dolgo je hodila semtertja družina, ki je ostala zadaj, pričakuje najstarejšega sina, ali še-le po dolgem čakanju se je vrnil sin, jako zamišljen in vidno ginjen. Na vprašanje ostale družine je le malo odgovarjal. „Nekaj posebnega — mi je pripovedoval rečeni mladenič — mi je tedaj vezalo jezik.“ Menda je mislil, da bi mater, ki je bila vsa vtopljenja v misli na žalostno umrlega, njegova izpoved še bolj pretresla. Treba je pomisliti, da ima ta mladi mož jako močno voljo in da je včasih bolj zaprte. Znal je tedaj molčati. Ali l. 1916 je bil poklican pod orožje in je težko zbolel. Tedaj je svoji materi in učitelju verouka vse povedal. Ko sem včeraj z njim govoril, je napravil name vtisek dobro vzgojenega, zanesljivega mladeniča. Tudi mati je naredila name najboljši vtisek. Resna ženska, ki je okusila kelih bridkosti v polni meri. Ali zdaj povejmo, kar mi je zaupal mladenič. Najprej moram omeniti, da ona prikazen ni napravila nobenega učinka strahu, temveč se je pojavila v taki življenjski resnici, da so vsi mislili: Oče le ni umrl, ampak samo izginil. Sin je torej stopal za prikaznijo v dalji desetih korakov, ali poguma ni imel, da bi bil prikazen poklical. Naenkrat se prikazen ustavi, ostro obrne, žalostno pogleda sina, ali vendar ljubeznjivo in pravi: „I... zakaj greš za menoj?“ Sin ni mogel spraviti iz sebe druge besede. Ta glas ni zvenel kakor glas očeta, temveč je bil čudno žalosten. Oče je pozval sina, naj gre z njim, prijel ga je za roko — roka očetova je bila kakor živa. Oba sta šla sedaj tik ob reki; tedaj je pogladil oče sina po obrazu in dejal, uganivši njegovo misel (ali je bil oče umorjen ali je izvršil samoumor): „To ni bila moja krivda. Morila je dohitela kazen. Hotel sem vas osrečiti, ali usoda je hotela drugače.“ Nato sin: „Oče, vrni se k nam!“

Čez nekoliko časa je oče odgovoril: „Duhovi se ne vračajo. Idi z menoj.“ Nato je peljal sina, ki se je vidno popolnoma uživil v očetov položaj in kakor pravi, da ni potem več vedel, ali se je naslednje godilo v istini ali le v snu, in je prišel v dalji pet metrov čez reko. Na to je naglo povedal: „Pridem še enkrat. Pozdravi svojo mater. Jaz se ne morem ž njo sniti, ker sem jo nekoč hudo razžalil. Pomagaj svoji materi, čakajo jo še težki dnevi.“ Na to se je začul silen, globok pok in prikazen je izginila. Sin je kriknil in se je videl popolnoma suhega na bregu. Vrnil se je ves izmučen k materi in k svojem. Obljuba očetova, da pride še enkrat, se je kmalu nato spolnila. Pokazal se je tedaj najstarejši hčeri, katero sem včeraj tudi videl. Prav zdrava deklica je, prijazna in skromna. Mati jo je poslala iz prodajalnice gori v stanovanje, da bi iz kuhinje nekaj prinesla. Ker ni bilo hčerke dolgo nazaj, je šla mati za njo, a je dobila vrata v kuhinjo zaprta. Ko je potrkala na vrata, je hčerka notri z boječim glasom zaklicala, da se je zaklenila iz strahu, češ, ravno je hotela iz kuhinje, pa je stal oče kakor svoj živi dan na pragu z roko na kljuki. Od tega časa so minila štiri leta, ne da bi bili še kedaj prikazen videli. — „N. W. J.“, ki je to poročilo ponatisnil, je pripomnil: Ali gre tu za skupno halucinacijo, kakršna se večkrat pojavi, ali za nadnaravno moč. Pojasnilo bi se to le po resnem preiskavanju. (Po „Slovenca“.)

Loterijske številke.

Gradec, 24. oktobra 4 65 62 9 72

„Dol. Novice“ bi ne smele manjkati v nobeni hiši na Dolenjskem.

Življenje po smrti.

Bilo je na nekem živahnem križišču železničnih prog. Nekaj šepajoč deželni brambovec je prilezel kratko pred odhodom vlaka v tih voz male železnice, ki me je imela odpeljati iz mestnega ropota v prijetno zatišje dežele. Ponudil sem možu pri vstopu v vagon roko, in ta malenkostna postrežljivost mi je odprla srce vojaka.

Bil je sobojevnik na Sv. Gori. Dobil je strel v nogo in sedaj se vrača kot rekonvalescent domov k ženi in otrokom. Poiskal je iz svojega naprsnega žepa nekaj fotografij in mi je s ponosom jel kazati svojo mlado, ljubko ženko in cvetoče otročičke, katere vse je srčno hvalil. Pogovarjala sva se o tem in onem. Prišla sva tudi z govorico na vero in molitev.

„Molitev, molitev, ali je to res kaj važnega?“ je menil vojak.

„Prav važna, zelo važna je,“ sem rekel jaz.

„Tako pravi tudi naš župnik,“ je odgovoril zopet vojak, „toda poslušajte me. Imeli smo dva redovniška brata pri vojaki; molila sta ob prostem času neprenehoma. Tudi nam sta molila naprej rožni venec in mi smo morali z njima moliti. Nisem še nikoli slišal toliko moliti. In veste, kaj se je zgodilo? Ta dva redovnika sta prva padla v vojski! Kaj pravite k temu?“

Jaz sem se smehljaj. On je mislil, da sem v zadregi, in zato je bolj zmagovalno, kakor radovedno, upiral oči v moj obraz.

Mirno sem ga vprašal: „Ali ste kristjan?“ To se mu je zdelo čudno vprašanje in takoj mi je odvrnil: „Samoumevno; kaj neki družega!“

„Tako popolnoma samoumevno to pa tudi ni,“ sem nadaljeval v njegovo začudenje, „saj vendar vseh verskih naukov ne verjamete!“

„Sem radoveden, katerih ne,“ reče vojak.

„Jaz mislim vero v posmrtno življenje. Če sta si padla redovnika izprosila in izmolila večno blaženost in sta se preselila v večno domovino, ali je bila njuna molitev zaman? Vi se peljete danes samo v minljivi dom in iščete začasno uteho. Toda ona dva sta našla večni pokoj, rajski odpočitek — ali naj bi bila poteh njuna molitev brez koristi? Ali nista dobila morda še več, kakor sta prosila? Ali ni bila njuna smrt večja sreča, kakor življenje toliko njunih tovarišev?“

„Res je,“ je jecljal mož, „če... če... se vzame od te strani.“

„Nič, če...“ sem rekel jaz, „tako se mora razumeti in nič drugače. Sicer je vse na tem svetu nesmišljeno in laž! Tudi domovina in junaška smrt bi bili le hinavski besedi, če ne bi bilo življenje onstran groba. Vse uboštvo bi bilo polovico manj težko, če bi vsi trdno verovali v drugo, posmrtno življenje in če bi smatrali dni našega kratkega bivanja na zemlji le nekaki most v večnost.“

Postaja je tukaj. Vojak je izstopil ter se ginjem poslovil z besedami: „Gospod, na srečno svidenje! če ne na tem svetu, pa na drugem boljšem!“

Raznotero.

Šestnajstkrat oženjen. Pred nekim francoskim vojnim sodiščem je stal na zatoženi klopi neki „pogumen dezertar“. Med razpravo se je izkazalo, da je 16 krat oženjen in da še živijo vse njegove žene. Mož je še-le 40 let star. V 20. letu se je poročil prvokrat; kmalu pa je zapustil svojo ženo in meni nič, tebi nič, poročil drugo. S to je storil istotako in tudi s tretjo, četrto in dalje enako. Štirinajsto, 15. in 16. poroko je sklenil lahkim potom — potom vojne poroke. Ker si je znal pridobiti vedno novih dokumentov in je vedno menjal prebivališče, so ostali

njegovi prestopki pokriti. Sedaj se je pa naznanil sam, pa ne morda, ker bi se bal 17. žene, ampak, ker bi rad dobil daljšo kazen in mu tako ne bo treba na fronto. — Pri prihodnji končni obravnavi je bilo povabljenih vseh šestnajst žen. Razprava je morala biti zelo zanimiva.

Znamenito skrivališče dezertarja. Na Francoskem se je razkrilo v nekem večjem kraju čudno skrivališče dezertarja. Neki gostilničar, ki je v začetku vojne pobegnil, si je napravil udobno bivališče v kleti svoje rastavracije. Čez trideset mesecev je prebil tako, izvrstno založen z jedjo in pijačo. Med 2. in 3. uro ponoči je napravil redno vsak dan majhen sprehod. Sedaj so ga ujeli in pripravljajo se proces. Skoro tri leta skrivati se pred oblastvijo, mora biti že „višji-dezertar“. Sploh je pa bil prostor v kleti prav razkošno tapeciran, opremljen z lepim pohištvom in dragocenimi preprogami, električno razsvetljen in je imel tudi dobro peč, kratko — prebivališče, kakoršnega bi se človek ne branil.

Ogoljufani slepar. Peljal se je v železničnem vozu neki trgovec, ki se je med potoma bahal nasproti svojim sopotnikom o različnih svojih tihotapstvih, katera so se mu še vedno posrečila. — Naenkrat se dvigne izmed poslušalcev neki gospod z modrim, steklenim očesom in je rekel mirno in odločno trgovcu: „Ali bi mogel govoriti z vami nekaj besed?“ Trgovec ga začudeno gleda, na kar je tuji gospod še enkrat ponovil vprašanje v ostrem tonu. Kmalu sta stala pred kupejem. Sopotovalci so videli, kako se je jel bahavi trgovec zvijati, kakor bi mu postalo slabo in je nazadnje potegnil iz žepa listnico. — „S pripovedovanjem mora biti dandanes človek previden,“ je pripomnil v kupeju neki potnik in so vsi drugi mislili, da je oni gospod s steklenim očesom policijski tajni uradnik. — Kakor poparjen kužek je prilezel zgornji trgovec nazaj k družbi. Še-le po dolgem molčanju je spregovoril: „Rešil sem se s petdesetimi kronami in sem se tako ubranil vseh nadaljnih neprijetnosti!“ — Na prihodnji postaji je gospod s steklenim očesom izstopil. Na drugi postaji dalje sta pa vstopila dva gospoda in skrbno povpraševala, če so videli nekega moža s steklenim očesom, ki bi se gotovo moral voziti s tem vlakom, češ, da ga iščejo, ker je zelo zvit tihotapec in slepar. Trgovec je zamišljen poslušal ta dva policijska uradnika — a bilo je prepozno.

Zahvala.

Za vse blage dokaze tolažilnega sočutja ob boleznih in smrti naše nepozabne, iskreno ljubljene hčerke, gospodične

Doroteje Lepič

kakor tudi za mnogobrojno častete spremstvo predrage pokojne k preranemu grobu, izrekamo najprisrčnejšo zahvalo vsem udeležencem spreveda ter ljubeznjivim darovalcem lepih vencev.

Bog plačaj vsem stoterokrat!

Žaluoja rodbina Lepič.

Rudolfovo, 29. oktobra 1917.

Sprejemem zdravega in krepkega vajenca za mesarski obrt.

Na prodaj imam velicega, lepega črnega psa, za čuvaja.

90-2-1 ALOJZIJ MEŽNARŠIČ — Kandija.

Smreke in hraste

imam na prodaj. Kdor želi kupiti, naj se obrne na lastnico

Uršula Kelvišar

Gumberk — fara Brusnice.

Tisk J. Krajec nasl.